

3. Про межу малозабезпеченості: Закон України від 4 жовтня 1994 р. – № 190/94 – ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – № 42. – Ст.382.

4. Державний класифікатор соціальних стандартів і нормативів: Наказ міністерства праці та соціальної політики України від 17 червня 2002 р. – № 293 / 2007 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>

УДК 347.736

Омельченко О. П., помічник адвоката,
м. Житомир, Україна

ЗАКОНОДАВЧЕ ОБМЕЖЕННЯ КОЛА СУБ'ЄКТІВ, ЯКІ МОЖУТЬ БУТИ ВИЗНАНІ БАНКРУТАМИ

Слово «банкрутство» походить з лат. *banka rotta* (зламана лава). Ще у римському праві регулювалися взаємини кредитора і боржника. Кредиторам надавалася можливість розпоряджатися всім майном боржника після того, як представник кредиторів склав опис усього майна боржника. Усе майно могло продаватися на аукціоні, а гроші розподілялися між кредиторами на основі встановлених квот. Вже тоді враховувалося виокремлення застави з конкурсної маси, а також пільги окремих кредиторів [1, с.80].

Інститут банкрутства існує у законодавстві практично всіх держав з ринковою економікою. Він почав розвиватися у Середньовіччі, перш за все як інститут торгового права. Закони з питань банкрутства XVI ст. мали за своєю суттю кримінальний зміст, оскільки були спрямовані більшою мірою на запобігання порушенням комерційного обігу з боку потенційних боржників. Зокрема, у Франції указ короля Франциска I (1536 р.) містив припис про те, що «проти банкрутів повинно бути суворе провадження ... вони підлягають тілесному покаранню, накладенню на них ошийника і прикуттю до ганебного стовпа» [2, с.24].

Згідно зі ст.1 Закону України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» (далі Закон) під банкрутством розуміється визнана господарським судом неспроможність боржника відновити свою платоспроможність за допомогою процедур санації та мирової угоди і погасити встановлені у порядку, визначеному цим Законом, грошові вимоги кредиторів не інакше як через застосування ліквідаційної процедури [3, ст.1].

За чинним законодавством банкрутом може бути визнано юридичну особу, а також фізичну особу, яка зареєстрована як суб'єкт підприємницької діяльності у визначеному законом порядку. Слід акцентувати увагу, що саме фізичну особу – підприємця, а не просто фізичну особу, оскільки за українським законодавством не може бути визнано банкрутом фізичну особу, яка не є підприємцем. Однак, в багатьох країнах світу практикується визнання банкрутом просто фізичної особи, що ще називається споживчим банкрутством. Зокрема, в таких країнах як США, Франція, Німеччина, Іспанія, Англія.

Сьогодні дедалі частіше в Україні піднімається питання щодо необхідності введення процедури банкрутства і для громадян. Така актуальність пояснюється тим, що з сучасними темпами зростання споживчого кредитування країна стрімко наближається до кризи боргів – у банках накопичуються неповернені кредити. Це пояснюється тим, що розвиток ринку споживчих кредитів значно перевищує його законодавче регулювання, у населення спостерігається низький рівень фінансової культури [4,с. 47].

В Законі зазначається, що боржником не можуть бути відокремлені структурні підрозділи юридичної особи (філії, представництва, відділення тощо). Таким чином відокремлений підрозділ не може бути визнаний банкрутом. Це обумовлюється тим, що філії та представництва не є юридичними особами. Вони наділяються майном юридичної особи, що їх створила і діють на підставі затвердженого нею положення, вони не мають права від свого імені здійснювати ті або інші дії, а можуть це робити тільки від імені тієї юридичної особи, що створила їх.

Як і в Законі так і в чинному ГК У зазначено, що не можуть бути визнані банкрутом казенні підприємства. Казенне підприємство створюється за рішенням Кабінету Міністрів України у галузях народного господарства, в яких: законом дозволено здійснення господарської діяльності лише державним підприємствам; основним (понад п'ятдесят відсотків) споживачем продукції (робіт, послуг) виступає держава; за умовами господарювання неможлива вільна конкуренція товаровиробників чи споживачів; переважаючим (понад п'ятдесят відсотків) є виробництво суспільно необхідної продукції (робіт, послуг), яке за своїми умовами і характером потреб, що ним задовольняються, як правило, не може бути рентабельним приватизацію майнових комплексів державних підприємств заборонено законом [5, ст.76].

Інші нормативно правові акти містять вказівки на обмеження кола суб'єктів, які можуть бути визнані банкрутами. Зокрема, в ст.6 Закону України «Про недержавне пенсійне забезпечення» вказано, що пенсійний фонд не може бути проголошений банкрутом та ліквідований за законодавством про банкрутство. Не поширюється дія Закону на інші утворення, що не є суб'єктами підприємництва.

Неможливість визнання суб'єкта банкрутом обумовлюється його правовим статусом, роллю, функціями, які він виконую в господарських відносинах і суспільному житті. Разом з тим існують чинники, які вказують на необхідність розширення кола суб'єктів, яких можна було б визнати банкрутами. Це, зокрема, стосується громадян, які опинились у скрутному фінансовому становищі. Необхідно ретельно досліджувати та аналізувати необхідність та наслідки визнання громадян банкрутами та враховувати досвід зарубіжних країн.

Література

1. Козляченко О. М. Інститут банкрутства як складова розвитку ринкової економіки / О. М. Козляченко // Економіка та управління підприємствами. – 2009. – № 2(92). – С.79–88.
2. Грек Б. Банкрутство в Україні: минуле і сьогодення./ Б. Грек // Право України. – 2004. – № 6. – С.24–31.
3. Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом: Закон України від 14.05.1992 № 2343-XII ВВР [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2343-12>
4. Назімос Н. Інститут банкрутства фізичних осіб: перспективи законодавчого врегулювання в Україні та зарубіжний досвід./ Н. Назімос // Підприємництво, господарство і право. – 2008. – № 10. – С.47–50.
5. Господарський кодекс України від 16.01.2003 № 436-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/436-15>

УДК 346.2 (043.2)

Починок К. Б., к.ю.н., старший викладач,
Ваколюк Г. М., студентка,
Національний університет ДПС України, м. Ірпінь, Україна

ПОНЯТТЯ ТА КЛАСИФІКАЦІЯ СУБ'ЄКТІВ ОРГАНІЗАЦІЙНО-ГОСПОДАРСЬКИХ ПОВНОВАЖЕНЬ

Питання організації господарського життя є обов'язковою складовою господарської системи. Саме на суб'єктів організаційно-господарських повноважень законодавець покладає забезпечення щодо встановлення правил та регулювання господарської діяльності, у тому числі планування, поточне управління й контроль господарської діяльності.

Виходячи із змісту ч. 6 ст. 3 Господарського кодексу України (далі – ГКУ) [1] то під суб'єктами організаційно-господарських повноважень слід розуміти учасників господарських відносин, наділених правом управління господарською діяльністю. У основі будь-яких суспільних відносин лежить свідома мотивація, викликана необхідністю задоволення конкретних потреб та інтересів особи чи суспільства в цілому. При цьому, як підкреслює В. С. Щербина, важливе місце серед учасників відносин у сфері господарювання посідають органи державної влади та органи місцевого самоврядування, наділені господарською компетенцією. Для реалізації останньої вони наділяються відповідними організаційно-господарськими повноваженнями, що дає підстави вважати їх суб'єктами організаційно-господарських повноважень [2, с.46].

З огляду на вище викладенні міркування доцільно вбачається розглянути основні ознаки суб'єктів організаційно-господарських повноважень: